

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКОГО КОЛЕДЖУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ,
БУДІВНИЦТВА ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Білгород-Дністровського коледжу
природокористування, будівництва
та комп'ютерних технологій

_____ Л.М. Попа
« » _____ 2019

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ДЛЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Розглянуто та схвалено на засіданні

Циклової комісії суспільно-гуманітарних дисциплін

Протокол № _____ від « » _____ 2019 р.

Голова циклової комісії

_____ С. Д. Васілашко

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ІНФОРМАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ З
ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ІСПИТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ» (БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКОГО КОЛЕДЖУ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ) НА 2018-2019 н. р.

Програма з історії України для вступних іспитів включає зміст учбового матеріалу за 7-9 клас загальноосвітніх навчальних закладів (11-річна школа). Програма складена виходячи з цілей, вимог і змісту навчання історії України в школі, закладених в Державному стандарті освіти. Представлений програмний матеріал охоплює курс історії України з прадавніх часів до II половини XIX ст., яке складає хронологічно послідовну лінійну систему шкільної історичної освіти.

Тестові завдання до іспиту містять 22 питання, які в цілому охоплюють головні тематичні блоки історичного матеріалу: перший - присвячений давній історії і формуванню державності на Русі (з прадавніх часів по XV ст.), другий - Новій епосі в історії України (XVI - XVII ст.); третій - присвячений формуванню української нації, національно-визвольним рухам, формуванню капіталістичних стосунків (XVIII - XIX ст.) і т. д.

Абітурієнт повинен володіти наступними знаннями:

- знання дат, хронологічних меж періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів - місця, обставини, учасники, результати подій;
- співвідношення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних істотних рис історичних явищ і подій;
- групування (класифікація) фактів за вказаною ознакою;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

Програма і основні вимоги підготовки абітурієнтів до екзамену з дисципліни «Історія України» для вступу до БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКОГО КОЛЕДЖУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Зміст програмного матеріалу

Тема 1. ЖИТТЯ ПЕРВІСНИХ ЛЮДЕЙ.

Виникнення людини. Основні теорії походження людини.

Поява прадавніх людей, їх розселення на території України. Найвідоміші стоянки на території України.

Поява людини сучасного типу. «Людина розумна»: розселення, зовнішній вигляд. Життя і заняття.

Виникнення землеробства і скотарства. Перші землероби і скотарі на території України.

Трипільська археологічна культура. Господарство, побут і духовне життя носіїв трипільської культури. Культура і вірування людей за первісних часів.

Тема 2. ДАВНІ СЛОВ'ЯНИ ТА ЇХ СУСІДИ.

Слов'яни напередодні Великого переселення народів. Історичні джерела з історії слов'ян.

Прабатьківщина слов'ян. Громадське, господарське життя і духовний світ давніх слов'ян. Сусіди давніх слов'ян.

Римський період грецьких міст-держав Північного Причорномор'я. Боспорське царство.

Пізні скіфи на Дніпрі і в Криму. Сармати. Готи і гуни на території України.

Слов'яни під час Великого переселення народів. Напрями розселення слов'ян. Зародження слов'янських народів, зокрема українського.

Тема 3. ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК КИЇВСЬКОЇ РУСІ.

Хронологічні рамки і періодизація Середньовіччя. Середньовічна Україна. Слов'яни під час Великого переселення народів. Розселення племінних союзів східних слов'ян VIII - IX ст. на території сучасної України.

Походження назви «Русь». Князівство Аскольда. Правління Олега. Князь Ігор. Походи проти Візантії.

Княгиня Ольга, її реформи. Прихід Святослава до влади. Похід проти Хазарського каганату. Балканські походи.

Громадський устрій Київської держави в IX -X ст. Склад і заняття населення. Життя людей в селі. Міста і міське життя.

Тема 4. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА КІН. X – в 2 ПОЛ. XI ст.

Початок правління князя Володимира. Територіальний ріст Київської держави. Запровадження християнства як державної релігії. Внутрішня і зовнішня політика Володимира.

Міжусобна боротьба між синами Володимира Великого. Затвердження Ярослава в Києві.

Розвиток Києва. «Руська правда». Церковне і культурно-освітнє життя. Стосунки з іншими державами.

Політичний устрій. Основні верстви населення. Розвиток землеволодіння. Залежність селян і повинності. Розвиток сільського господарства, ремесел, торгівлі. Міста. Гроші.

Розвиток української мови і писемності. Школи. Усна народна творчість. Архітектура. Живопис. Музична творчість.

Тема 5. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА В 2 ПОЛ. XI — 1 ПОЛ. XIII ст.

Київська держава за часів правління Ярославичів. Боротьба між Ярославичами за київський престол. Любецький з'їзд князів.

Посилення великокняжої влади при Володимирі Мономаху, його внутрішня і зовнішня політика. Правління Мстислава Володимировича. Роздробленість Русі.

Політичний і соціально-економічний розвиток Київського і Переяславського князівств сер. XII - першої пол. XIII ст.

Політичний і соціально-економічний розвиток Чернігівського князівства сер. XII - першої пол. XIII ст. «Слово про полк Ігоря» - історичне джерело і літературний пам'ятник Давньої Русі.

Політичний і соціально-економічний розвиток Галицького і Волинського князівств. Підйом Галицького князівства за Володимира і Ярослава Осмомисла.

Освіта. Наука. Усна народна творчість.

Книжкові пам'ятники. Літописання. Архітектура і мистецтво. Історичне значення Київської держави.

Тема 6. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА.

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича. Боротьба синів Романа Мстиславича за відродження Галицько-Волинської держави.

Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана Батия на українські землі. Утворення Золотої Орди.

Внутрішня і зовнішня політика князя Данила Романовича. Коронація Данила. Наступники Данила Романовича.

Правління короля Юрія I. Останні галицько-волинські князі. Боротьба Польщі, Угорщини і Литви за Галицько-Волинської держави в 40-80-і роки XIV ст.

Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Освіта. Літописання. Архітектура і образотворче мистецтво.

Історичне значення Галицько-Волинської держави.

Тема 7. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО І ІНШИХ ДЕРЖАВ (2 ПОЛ. XIV - XV ст.).

Поширення влади польського короля на Галичину, Великого князівства Литовського - на інші українські землі. Суспільно-політичний лад Великого князівства Литовського. Кревська унія.

Політика великого князя литовського Витовта відносно українських земель. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом. Відновлення і остаточна ліквідація Київського і Волинського удільних князівств.

Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від імперії Османа. Початок татарських походів на українські землі.

Князь В. -К. Острозький. Положення духовенства і церковні стосунки.

Ріст міст. Магдебурзьке право. Міське населення і його спосіб життя. Розвиток ремесел і торгівлі.

Особливості розвитку культури українських земель в другій пол. XIV - XV ст.

Тема 8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В XVI ст.

Нова епоха в історії України: хронологічні рамки. Стан українських земель у складі різних держав в XVI ст.

Виникнення українського козацтва.

Передумови Люблінської унії. Люблінський сейм 1569 р. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії.

Виникнення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Життя і побут козаків.

Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591-1596 рр.

Умови розвитку культури. Розвиток української мови. Школярство. Острозька академія. Рукописна книга і книговидання.

Архітектура і містобудування. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво.

Тема 9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 1 ПОЛ. XVII ст.

Ріст магнатського землеволодіння. Поширення маєтків. Розвиток товарного виробництва. Міста. Становище селян і міщан.

Вплив Брестської унії на церковне життя в Україні. Становище церков.

Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва в Хотинській війні.

Тема 10. ПОЧАТОК НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СЕР. XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Б. Хмельницький, його сподвижники.

Битви на Жовтих Водах, під Корсунем і Пилявцями. Визвольний похід українського війська в Галичину. Програма розвитку Української козацької держави.

Збарзько-Зборівська кампанія. Висновки Зборівської угоди. Берестецька битва. Білоцерківський мирний договір.

Утворення української козацької держави - Гетьманщини. Політичний і адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система і судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті українського народу.

Молдавські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішнє і зовнішньополітичне положення Гетьманщини у кінці 1653 р.

Українські землі в системі міжнародних відносин. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тодішньої Європи. Зовнішня політика Гетьманщини. Стосунки між українською державою і Московією.

Українсько-Московська міждержавна угода 1654 р. Військові дії в 1654-1657 рр. Віленське перемир'я.

Тема 11. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 60-80-і рр. XVII ст.

Б. Хмельницький - політик і дипломат. Положення в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького.

Гетьман Виговський, його зовнішня і внутрішня політика. Гадяцька угода 1658 р. Московсько-українська війна 1658-1659 рр.

Переяславський договір 1659 г, Чуднівська кампанія 1660 р. і укладення Слободищенської угоди. Боротьба за владу на Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я 1667 р.

Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський мир. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі.

Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Органи влади. Заходи гетьманів по захисту державних інтересів Гетьманщини. Соціальний лад.

Слобідська Україна в другій пол. XVII ст. Заснування слобідських міст. Адміністративно-політичний і соціальний лад.

Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Участь запорожців у війнах проти Польщі, імперії Османа і Кримського ханства. Політика уряду Московії щодо Запорозької Січі.

Тема 12. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У КІН. XVII - В 1 ПОЛ. XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII – поч. XVIII ст. «Вічний мир». Перший Кримський похід. Обрання гетьманом Івана Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Зовнішня і внутрішня політика гетьмана І. Мазепи.

Правобережна Україна кін. XVII – поч. XVIII ст. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Повстання С. Палія.

Україна під час Північної війни. Українсько-шведський союз. Військово-політичні акції російського царя проти України.

Полтавська битва. Гетьман І. Мазепа в історії України.

П. Орлик і його Конституція.

Гетьман І. Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. «Рішучі пункти». Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду».

Особливості розвитку культури. Освіта і книгодрукування. Києво-Могилянська академія. Розвиток літератури : поезія, богословські твори, літописна і історична проза. Графіка. Живопис. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура.

Тема 13. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В 2 ПОЛ. XVIII ст.

Гетьман К.Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Діяльність П. Румянцева в Лівобережній Україні. Відміна козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація залишків автономного устрою Гетьманщини.

Соціально-політичне і економічне становище Правобережної України. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізняк.

Соціально-політичне і економічне становище в Галичині, на Буковині і Закарпатті. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої. Зміни в політичному положенні західноукраїнських земель.

Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство у XVIII ст. Приєднання Криму до Росії.

Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Освіта. Внесок Києво-Могилянської академії у культурно-освітній розвиток. Розвиток філософських ідей. Г. Сковорода. Природничі науки. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура. Графіка. Живопис.

Розподіл території України між двома імперіями на Східну (Російську) і Західну (Австрійську). Україна в умовах загальноєвропейської кризи аграрно-ремісничої цивілізації. Затвердження індустріального суспільства. Українське національне відродження.

Тема 14. ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ. ТЕОРІЯ І СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ 1 ПОЛ. XIX ст.

Від етносу до нації, від Малоросії і Галицької Русі до України. «Українське питання» - проблема пануючих націй. «Український проект».

Чим поняття «Українська нація» відрізняється від понять «Українська народність» або «український етнос». Які характеристики їх визначають. Староукраїнство і українство Нового часу. Історична пам'ять - істотний чинник формування національної свідомості.

Значення фольклору і етнографії в дослідженні національних ознак українського народу.

Російський панславізм, польська федеральна і українська слов'янофілська теорії.

Шляхи мобілізації української нації в умовах модернізаційних трансформацій суспільства. Ідея соборності українських земель. Релігійно-конфесійні проблеми в національному питанні.

Тема 15. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ І АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ КІН. XVIII – 1 ТРЕТИНИ XIX ст.

Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно-територіальний устрій і регіональний поділ.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій і регіональний поділ. Політика австрійського уряду по відношенню до українців.

Вплив міжнародних відносин на розвиток українських земель в першій третині XIX ст. Україна в Російсько-турецькій війні 1806-1812 рр. і Російсько-французькій війні 1812 р. Азовське козацьке військо.

Поширення ідей Просвітництва в Західній Україні. Пробудження національного життя. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священиків. «Руська трійця».

Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830-1831 рр. і Україна.

Тема 16. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ НАРОДУ І УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ В 1 ПОЛ. XIX ст.

Сільське господарство.

Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Повсякденне життя. Соціально-економічне положення українського населення під владою Австрійської і Російської імперій і соціальні рухи.

Селянські виступи під керівництвом У.Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р.

Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи і суспільно-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. П. Куліш. М. Костомаров.

Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848-1849 років в Австрійській імперії. Зв'язки діячів українського руху Придніпров'я з лідерами чеського і південнослов'янського відродження. Освіта і діяльність Головної Руської ради. Українське питання на Слов'янському з'їзді в Празі. Участь українців у виборах до австрійського парламенту.

Тема 17. КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ КІН. XVIII – 1 ПОЛ. XIX ст.

Особливості розвитку культури. Капіталізм і його вплив на культуру. Освіта. Київський і Харківський університети. Гімназії. Ришельєвський і Ніжинський ліцеї. Наука. Видатні учені.

Нова українська література і театр як відображення тенденцій громадського розвитку. Т. Шевченко, І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка.

Музика, образотворче мистецтво і архітектура у пошуках українського художнього стилю.

Традиційно-побутова культура в селі і місті. Релігійне життя. Доля української жінки.

Тема 18. МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СЕР. - У 2 ПОЛ. XIX ст.

Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосипа 1848 р. на розвиток економіки в західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. в Придніпровській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізм. Ринкові стосунки.

Поширення вільнонайманої праці. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Українські підприємці. Сім'ї Яхненко і Самиренко.

Реформи адміністративно - політичного управління 60-70-х років XIX ст. в підросійській Україні. Зміни в соціальній структурі суспільства. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Початок трудової еміграції.

Тема 19. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ. КУЛЬТУРНИЦЬКИЙ, УКРАЇНОФІЛЬ – СЬКИЙ І ПОЛІТИЧНИЙ ЕТАПИ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ.

Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро-Угорщини. Хлопомани і народники.

Москвофільство і малоросійство.

Подвійна лояльність української еліти.

Український соціалізм. М. Драгоманов

.

Тема 20. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РУХ В УКРАЇНІ У 2 ПОЛ. XIX ст.

Початок громадського руху у кін. 50-х - 60-х роках XIX ст. Київська і інші громади. Журнал «Основа». В. Антонович. Валуєвський циркуляр.

Основні течії суспільно-політичного руху в 50-60-х роках XIX ст. на західноукраїнських землях: москвофіли і народники. Культурно-освітнє товариство «Просвіта». Польське повстання 1863-1864 гг і Україна.

Відродження громадського руху в 70-90-х роках. Громадський рух. «Південно-західний відділ Російського географічного товариства». «Київський телеграф». Емський указ. Російський суспільно-політичний рух народників в українських землях.

Діяльність галицьких народників в другій пол. 70-х-90-х років XIX ст. Розгортання руху народників на Буковині і в Закарпатті.

Радикальний рух в Галичині. «Новоєрівська» політика народників. А. Барвінський і А. Кониський. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). І. Франко. Утворення УНДП і УСДП. Самостійна позиція партій Західної України. Українці в Галицькому сеймі і Австрійському парламенті.

Українські самостійники (М. Міхновський і Ю. Бачинський).

Тема 21. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В 2 ПОЛ. XIX ст.

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Придніпровській Україні. Вищі учбові заклади. Новоросійський університет.

Наука. Наукові товариства. М. Грушевський.
Література. Драматургія. Архітектура і містобудування. Живопис.
Музика. Музеї.

Українські підприємці-благодійники. Сім'ї Терещенко і Харитоненко.

Фольклор і декоративно-прикладне мистецтво. Повсякденне життя:
звичаї, традиції, побут.

Зміни в житті українських жінок. Особливості релігійного життя.

При підготовці до екзамену з навчальної дисципліни «Історія України» рекомендується використати підручники, що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

1. Лях Р., Темірова Н. Історія України : Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2003. - 192 с.

2. Власов В. Історія України : Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2005. - 280с.

3. Власов В. Історія України : Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - М.: Генеза, 2005. - 256с.

4. Швидько Г. До Історія України. XVI - XVIII століття: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 1999. - 384 с.

5. Турченко Ф., Марочко В. Історія України : Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2005. - 352 с.

6. Реєнт А., Малий О. Історія України. Кін. XVIII – поч. XX ст. : Підручник. для 9 кл. загальноосв. навч. закл. - К.: Генеза, 2003. - 224 с.

7. Турченко Ф. Новітня історія України. Частина перша. 1914-1939: Підручник для 10 кл. загальноосв. навч. закл. - К.: Генеза, 2002. - 352 с.

8. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1914-1939) : Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2003. - 304 с.

9. Турченко Ф. Новітня історія України (1939 р. – поч. XXI ст.) : Підручник для 11 кл. загальноосв. навч. закл. - К.: Генеза, 2006. - 384 с.

10. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1939-2001) : Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2005. - 320 с.